

Umoření listiny a konkurs

Řízení o umoření směnky, podle níž má povinnost plnit úpadce, je řízením, v jehož důsledku může být postížena majetková sféra úpadce (tím, že na základě usnesení, kterým soud v takovém řízení prohlásí směnku za umořenou, věřitel uplatní v probíhajícím konkursu svá práva ze směnky), tedy jinak řečeno, řízením, jež se týká nároku, který má být uspokojen z majetku patřícího do konkursní podstaty úpadce. Prohlášením konkursu na majetek úpadce se proto v takovém případě řízení o umoření směnky přerušuje a lze v něm pokračovat jen na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 478/2010, ze dne 23.5.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce P. Z., zastoupeného JUDr. I. Z., advokátem, se sídlem ve V.M., proti žalovaným 1) M. B., a 2) M.B. zastoupené JUDr. D. J., advokátkou, se sídlem v N.J., o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 27 Cm 59/2006, o dovolání druhé žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. září 2009, č. j. 7 Cmo 464/2008-179, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. září 2009, č. j. 7 Cmo 464/2008-179, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 20. března 2008, č. j. 27 Cm 59/2006-116, ponechal vůči druhé žalované v platnosti směnečný platební rozkaz ze dne 2. listopadu 2005, č. j. 27 Sm 304/2005-12, jímž uložil žalovaným, aby žalobci společně a nerozdílně zaplatili směnečný peníz ve výši 2,800.000,- Kč s 6% úrokem od 1. ledna 2003 do zaplacení, směnečnou odměnu 9.332,40 Kč a náhradu nákladů řízení.

Vrchní soud v Olomouci k odvolání druhé žalované rozsudkem ze dne 1. září 2009, č. j. 7 Cmo 464/2008-179, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud (shodně se soudem prvního stupně) vyšel z toho, že:

- 1) Dne 4. června 2003 podal žalobce u Okresního soudu v Novém Jičíně návrh na umoření směnky vlastní vystavené prvním žalovaným dne 22. dubna 2002, na řad žalobce, znějící na směnečnou sumu 2.800.000,- Kč, splatné dne 31. prosince 2002, za jejíž zaplacení převzala druhá žalovaná směnečné rukojemství.
- 2) Usnesením ze dne 19. ledna 2004, č. j. 81 U 1/2003-17, prohlásil Okresní soud v Novém Jičíně směnku za umořenou. Jako účastníci řízení jsou v záhlaví usnesení označeni žalobce (jako navrhovatel) a oba žalovaní. K odvolání druhé žalované Krajský soud v Ostravě (usnesením ze dne 30. září 2004, č. j. 10 Co 579/2004-32) usnesení okresního soudu potvrdil. Podle záznamu vyznačeného na rozhodnutí mělo usnesení okresního soudu nabýt právní moci dne 29. listopadu 2004 (správně 30. března 2005).
- 3) Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 4. června 2004, sp. zn. 14 K 12/2004, prohlásil na majetek prvního žalovaného konkurs.

Na tomto základě odvolací soud přitakal soudu prvního stupně v závěru, že druhá žalovaná se včas uplatněnými námitkami povinnosti uložené jí směnečným platebním rozkazem neubránila.

Odvolací soud - odkazuje na ustanovení čl. I. § 90 odst. 1 zákona č. [191/1950](#) Sb. (dále jen „směnečný zákon“) - zdůraznil, že zákon připouští možnost nahradit ztracenou nebo zničenou směnku, čímž umožňuje majiteli směnky úspěšně uplatňovat práva i z listiny, „kterou v ruce ve skutečnosti nemá“. V důsledku umoření směnky je totiž směnečný závazek „převeden z dosavadní listiny, která se jeví zničenou nebo ztracenou, do listiny jiné“.

Důvodnou přitom v této souvislosti neshledal námitku druhé žalované, podle níž mělo být řízení o umoření směnky v důsledku prohlášení konkursu na majetek výstavce směnky (prvního žalovaného) ze zákona přerušeno podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“). Do doby vydání rozhodnutí o umoření směnky zde totiž nebyl - vzhledem k tomu, že práva a povinnosti ze směnečných vztahů jsou definovány jen směnečnou listinou, bez níž nemohou existovat - žádný nárok, který by se týkal majetku patřícího do konkursní podstaty nebo který by měl být uspokojen z tohoto majetku. Bez „reálného“ předložení směnky nebylo možné práva z ní „ani vykonat, ani účinně vymáhat“.

K námitce, že směnkou zajištěná pohledávka ze smlouvy o půjčce, poskytnuté prvnímu žalovanému, již byla zaplácena, odvolací soud konstatoval, že druhá žalovaná není jako směnečný rukojmí akcesorickým dlužníkem a námitky, jež nevyplynou z jejich vlastních vztahů k žalobci jako majiteli směnky, jí proto nepřísluší (čl. I. § 17 a § 30 - 32 směnečného zákona).

Proti rozsudku odvolacího soudu podala druhá žalovaná dovolání, namítajíc, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu - dále též jen „o. s. ř.“) a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu přisuzuje dovolatelka řešení otázek, zda:

- 1) Řízení o umoření směnky je ze zákona přerušeno v situaci, kdy byl na majetek výstavce směnky prohlášen konkurs?
- 2) Usnesení soudu o umoření směnky nabude právní moci v době, kdy „na majetek výstavce směnky probíhá konkursní řízení“?
- 3) Usnesení soudu o umoření směnky lze považovat za platnou směnku vlastní, neobsahuje-li ve svém výroku bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu?

Dovolatelka odvolacímu soudu vytýká, že nepřihlédl ke skutečnosti, že Okresní soud v Novém Jičíně pokračoval v řízení o umoření směnky v situaci, kdy Krajský soud v Ostravě prohlásil dne 4. června 2004 na majetek výstavce směnky konkurs, v důsledku čehož bylo toto řízení ze zákona přerušeno.

Dále odvolací soud podle dovolatelky pochybil také tím, že považoval usnesení o umoření směnky za listinu nahrazující směnku a na jeho podkladě pak vydal směnečný platební rozkaz, přestože ve výroku usnesení nejsou uvedeny veškeré náležitosti směnky vlastní (zejména bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu), což s ohledem na ustanovení čl. I. § 76 směnečného zákona má za následek, že na takovou listinu nelze nahlížet jako na platnou směnku vlastní.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., přisuzuje napadenému rozhodnutí zásadní právní význam v řešení otázky účinků prohlášení konkursu na majetek směnečného dlužníka na dříve zahájené řízení o umoření směnky, jehož účastníkem je směnečný dlužník. Potud jde o otázku dovolacím soudem dosud neřešenou.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o.

s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) ZKV má prohlášení konkursu na majetek dlužníka (mimo jiné) i ten účinek, že řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, se přerušují, ledaže jde o trestní řízení (v němž však nelze rozhodnout o náhradě škody), o řízení o výživném nezletilých dětí, o řízení o výkon rozhodnutí; s výjimkou řízení o pohledávkách, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20), lze v řízení pokračovat na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení a správce se stává účastníkem řízení místo úpadce.

Podle ustanovení § 185s o. s. ř. usnesení o umoření listiny nahrazuje umořenou listinu, dokud ten, kdo je podle listiny zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu.

Nejvyšší soud především zdůrazňuje, že ve shodě se soudy nižších stupňů nemá pochybnosti o tom, že usnesení o umoření směnky vydané v řízení podle ustanovení § 185i a násl. o. s. ř. je z pohledu ustanovení § 175 odst. 1 o. s. ř. listinou, na jejímž základě lze k návrhu žalobce ve věci rozhodnout směnečným platebním rozkazem. Z výše citovaného ustanovení § 185s o. s. ř. se jednoznačně podává, že rozhodnutí o umoření směnky nahrazuje ztracenou nebo zničenou směnečnou listinu, tedy jinak řečeno samo nadále představuje listinu, jež ztělesňuje právo na zaplacení požadovaného směnečného peníze, bez jejíhož předložení není výkon práv ze směnky možný. Z hlediska naplnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu je proto usnesení o umoření směnky rovnocennou náhradou originálu směnečné listiny (k tomu v literatuře shodně např. Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 1171).

Uvedené právní účinky lze nicméně spojovat jen s takovým rozhodnutím o umoření směnky, které již nabylo právní moci (tj. s rozhodnutím, které již nelze napadnout odvoláním jako řádným opravným prostředkem a jehož výrok je závazný a nezměnitelný - viz § 159 a § 159a odst. 1, 4 a 5 o. s. ř.).

S právním názorem odvolacího soudu, podle kterého v posuzovaném případě nemohla mít na právní moc usnesení, jímž Okresní soud v Novém Jičíně prohlásil směnku za umořenou, vliv skutečnost, že na majetek výstavce směnky byl (předtím, než rozhodnutí o umoření mělo nabýt právní moci) prohlášen konkurs, Nejvyšší soud nesouhlasí.

Z ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) ZKV vyplývá, že prohlášením konkursu se přerušují - s výjimkou trestního řízení, v němž nelze rozhodnout o náhradě škody, řízení o výživném nezletilých dětí a řízení o výkon rozhodnutí - všechna řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku.

Řízení o umoření směnky, podle níž má povinnost plnit úpadce, je přitom nepochybně řízením, v jehož důsledku může být postižena majetková sféra úpadce (tím, že na základě usnesení, kterým soud v takovém řízení prohlásí směnku za umořenou, věřitel uplatní v probíhajícím konkursu svá práva ze směnky), tedy jinak řečeno, řízením, jež se týká nároku, který má být uspokojen z majetku patřícího do konkursní podstaty úpadce. Prohlášením konkursu na majetek úpadce se proto v takovém případě řízení o umoření směnky podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) ZKV přerušuje a lze v něm pokračovat jen na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení. Správce konkursní

podstaty se účastníkem řízení stane (namísto úpadce) dnem, kdy soudu došel návrh na pokračování v řízení (srov. shodně Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 788, v soudní praxi pak usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. června 2002, sp. zn. 29 Odo 92/2002, uveřejněné pod číslem 11/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nepodal-li správce konkursní podstaty úpadce ani jiná k tomu oprávněná osoba (některý z dalších účastníků umořovacího řízení) návrh na pokračování v přerušném řízení, nemohlo pak rozhodnutí o umoření směnky, jak oprávněně namítá dovolatelka, ani nabýt právní moci (k tomu srov. např. bod XXIV stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, Cpjn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2006, sp. zn. 29 Odo 1149/2003, uveřejněného pod číslem 29/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Pro úplnost Nejvyšší soud doplňuje, že na uvedeném závěru není způsobila ničeho změnit ani argumentace soudu prvního stupně o postavení žalovaných jako samostatných směnečných dlužníků (prvního žalovaného jako výstavce směnky a druhé žalované jako směnečného rukojmího). Potud totiž soud prvního stupně přehlédl, že účastenství v řízení o umoření směnky se zakládá podle ustanovení § 94 odst. 2 o. s. ř. tzv. druhou definicí (účastníkem řízení jsou vedle navrhovatele další osoby označené výslovně v § 185k o. s. ř., mezi něž patří také všichni směneční dlužníci), přičemž rozhodnutí soudu, kterým prohlásí směnku za umořenou, se musí nepochybně vztahovat na všechny účastníky tohoto řízení.

Právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, tudíž správné není, Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)